

Politiske og administrative forhold

1. Grønlands Selvstyre

Selvstyret

Grønlands Selvstyre består af Inatsisartut (parlamentet), som er den folkevalgte lovgivende forsamling (lovgivende magt), og af Naalakkersuisut (regeringen), der har ansvaret for den overordnede offentlige administration, og derved udgør den udøvende magt.

Se mere på adresserne: www.naalakkersuit.gl og www.inatsisartut.gl

Inatsisartut

Den folkevalgte forsamling eller Grønlands parlament, Inatsisartut, blev oprettet ved indførelsen af hjemmestyre den 1. maj 1979. Inatsisartut har 31 folkevalgte medlemmer.

Arbejdsåret i Inatsisartut indledes som regel på en fredag i september og varer et år. Inatsisartut samles mindst to gange årligt til ordinære samlinger. Hvis særlige omstændigheder gør det nødvendigt, kan Inatsisartut indkaldes ekstraordinært.

Se mere om Inatsisartut på denne hjemmeside: www.inatsisartut.gl

Formandskabet for Inatsisartut og udvalg

Inatsisartut har et formandskab, også kaldet et præsidium, der består af formanden plus fire medlemmer af Inatsisartut.

Formanden har blandt andet til opgave:

- at repræsentere Inatsisartut udadtil
- at lede møderne i Inatsisartut
- at drage omsorg for at Inatsisartut og udvalgenes arbejde tilrettelægges og afvikles forsvarligt
- at administrere det grønlandske medlemskab af Nordisk Råd og forbindelsen til det danske Folketing.

Inatsisartut nedsætter en række udvalg. Hvert udvalg kan bestå af op til syv medlemmer, som ikke samtidig må være medlem af Naalakkersuisut.

Udover Formandskabet for Inatsisartut er seks af udvalgene - de såkaldte "Lovpligtige udvalg" - obligatoriske, hvilket vil sige, at de skal nedsættes.

Det drejer sig om:

- Udvalg for Forretningsordenen
- Finans- og Skatteudvalg
- Lovudvalg
- Revisionsudvalg
- Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg
- Udvalg til Valgs Prøvelse

Derudover nedsætter Inatsisartut en række stående udvalg, hvis antal og arbejdsområder Inatsisartut frit kan fastsætte fra år til år. P.t. har Inatsisartut følgende stående udvalg:

- Anlægsudvalg
- Erhvervsudvalg
- Familie- og Sundhedsudvalg
- Fiskeri-, Fangst- og Landbrugsudvalg
  - Frednings- og Miljøudvalg
  - Råstofudvalg
- Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

Bureau for Inatsisartut

Bureau for Inatsisartut varetager den daglige administration. Administrationen er underlagt Formandskabet for Inatsisartut.

Den øverste administrative myndighed er generalsekretæren. Bureauet for Inatsisartut har med formandskabssekretariatet og kommunikations- og projektafdelingen to stabsfunktioner, der bistår bureauets fem linjefunktioner, som består af et udvalgssekretariat, en juridisk afdeling, en tolkeafdeling, en serviceafdeling og en økonomiafdeling.

Lovgivning

Lovforslag fremsættes normalt af Naalakkersuisut, men kan også fremsættes af et medlem af Inatsisartut. Alle forslag til love gennemgår tre behandlinger i Inatsisartut.

Valgperiode

Inatsisartut vælges for en fireårig periode, men der kan udskrives og afholdes valg, før den ordinære valgperiode udløber. Det senest afholdte valg var den 28. november 2014. Siden indførelse af hjemmestyre i 1979 er der afholdt tolv valg. Læs mere om perioderne under afsnittet [Valg til Inatsisartut](#).

Se mere om valg på denne hjemmeside: www.valg.gl

Inatsisartut udpeger efter nyvalg en ombudsmand, hvis opgave det bl.a. er at påse, at Naalakkersuisuts og kommunernes administration er i overensstemmelse med lovgivningen og god forvaltningsskik.

Ombudsmanden for Inatsisartut

Ombudsmanden for Inatsisartut vælges af Inatsisartut og fører på Inatsisartuts vegne kontrol med, at selvstyrets og kommunernes forvaltning sker i overensstemmelse med gældende ret og god forvaltningsskik.

Ombudsmanden er i udøvelsen af sit hverv uafhængig af Inatsisartut og af politisk indflydelse. Ombudsmanden afgiver en årlig beretning til Inatsisartut om sin virksomhed. Beretningen offentliggøres på ombudsmandens hjemmeside.

Se mere om Ombudsmanden for Inatsisartut på denne hjemmeside:

www.ombudsmand.gl

Sagsbehandling i den offentlige forvaltning

Sagsbehandlingen i den offentlige forvaltning i Naalakkersuisut (tidligere landsstyret) foregår overordnet på grundlag af sagsbehandlingsloven, ulovbestemte retsgrundsætninger og normer for god forvaltningsskik udviklet af ombudsmanden, suppleret med cirkulærer og vejledninger.

Sagsbehandlingsloven indeholder bestemmelser om sagsbehandlingen i den offentlige forvaltning og regulerer forholdet til parterne i en sag.

Offentlighedsloven finder endvidere anvendelse på andre end parterne i en sag, som ønsker aktindsigt i en sag i den offentlige forvaltning.

Samtlige grønlandske love og bekendtgørelser fastsat siden hjemmestyrets indførelse i 1979 findes på denne hjemmeside: www.lovgivning.gl

På Statsministeriets hjemmeside findes endvidere danske love gældende i Grønland.

Naalakkersuisut (regeringen)

Naalakkersuisut er Grønlands regering, udpeget af Formanden for Naalakkersuisut (regeringslederen). Formanden for Naalakkersuisut vælges af Inatsisartut. De øvrige medlemmer af Naalakkersuisut vælges af Inatsisartut efter indstilling af formanden for Naalakkersuisut. Naalakkersuisut er politisk ansvarligt for selvstyrets daglige drift. Naalakkersuisut er opdelt i et antal ressortområder.

Under hvert enkelt medlem af Naalakkersuisut er der et departement, som administrerer i henhold til lovgivningen og varetager aktuelle og generelle sager. Under departementerne er der direktorater og styrelser til forvaltning af en række specifikke områder. Naalakkersuisuts forvaltning foregår inden for rammerne af love og bevillinger, der er vedtaget af Inatsisartut.

Inatsisartut fører kontrol med Naalakkersuisuts arbejde, bl.a. ved revision af landskassens regnskab. Desuden er det Inatsisartuts ombudsmands opgave at føre kontrol med, at Naalakkersuisut administrerer i overensstemmelse med lovgivningen og god forvaltningsskik.

Oversigt 1.2. Naalakkersuisut koalitioner

	Landsstyrekoalitionens sammensætning	Landsstyreformand
1979	Siumut: 5	Jonathan Motzfeldt
1983	Siumut: 6	Jonathan Motzfeldt
1984	Siumut: 5, Inuit Ataqatigiit: 2	Jonathan Motzfeldt
1987	Siumut: 5 Inuit Ataqatigiit: 2	Jonathan Motzfeldt
1988	Siumut: 5	Jonathan Motzfeldt
1991	Siumut: 5 Inuit Ataqatigiit: 2	Lars Emil Johansen
1995	Siumut: 5 Atassut: 2	Lars Emil Johansen
1999	Siumut: 5 Inuit Ataqatigiit: 2	Jonathan Motzfeldt
2001	Siumut: 5 Atassut: 2	Jonathan Motzfeldt
dec-02	Siumut: 4 Inuit Ataqatigiit: 3	Hans Enoksen
jan-03	Siumut: 4 Atassut: 3	Hans Enoksen
sep-03	Siumut: 4 Inuit Ataqatigiit: 4	Hans Enoksen
dec-05	Siumut: 4 Inuit Ataqatigiit: 2 Atassut: 2	Hans Enoksen
maj-07	Siumut: 4 Atassut: 3	Hans Enoksen
jun-09	Inuit Ataqatigiit: 6 Demokraterne: 2 Kattusseqatigiit Partiiat: 1	Kuupik Kleist
mar-13	Siumut: 6 Atassut: 1 Partii Inuit: 1	Aleqa Hammond
nov-13	Siumut: 7 Atassut: 2	Aleqa Hammond
dec-14	Siumut: 5 Atassut: 2 Demokraterne: 2	Kim Kielsen
dec-16	Siumut: 5 Inuit Ataqatigiit: 4 Partii Naleraq: 1	Kim Kielsen

Kilde: Grønlands Statistik

2. Grønlands selvstyreordning

Grønlands selvstyreordning

Folketinget vedtog efter vedtagelse i Landstinget og folkeafstemning i Grønland den 19. maj 2009 forslag til lov om Grønlands Selvstyre, som trådte i kraft den 21. juni 2009. Loven bygger på det forslag til lov, der var indeholdt i Grønlandsk-dansk selvstyrekommissions betænkning om selvstyre i Grønland fra april 2008.

Selvstyret kan ifølge loven beslutte at overtage en række nye ansvarsområder, bl.a. retsplejen, herunder oprettelse af domstole, kriminalforsorgen, politiet, selskabs-, regnskabs- og revisorområdet, råstofområdet, luftfartsområdet, det person-, familie- og arveretlige område, udlændingeområdet og grænsekontrollen, arbejdsmiljø, samt finansiel regulering og tilsyn. Selvstyret overtog den 1. januar 2010 råstofområdet og arbejdsmiljø for off-shorearbejde.

Overtagelse af et sagsområde indebærer, at selvstyret overtager den lovgivende og udøvende magt på området. Følgende områder kan som følge af hensynet til rigsfællesskabet og særlige bestemmelser i grundloven ikke overtages: statsforfatningen, statsborgerskab, højesteret, udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik samt valuta- og pengepolitik.

Med selvstyreloven indførtes en ny økonomisk ordning, som indebærer, at selvstyret overtager finansieringen af et sagsområde fra tidspunktet for overtagelsen. Statens tilskud til selvstyret er fastsat i loven til 3,4 mia. kr. årligt (2009-pris- og lønniveau) og reguleres årligt i overensstemmelse med stigningen i det generelle pris- og lønindeks på den danske finanslov. Såfremt selvstyret får indtægter fra råstofaktiviteter, reduceres statens tilskud til selvstyret med et beløb, der svarer til halvdelen af de indtægter, som i det pågældende år ligger over 75 mio. kr. (2009 pris- og lønniveau). Såfremt råstofindtægterne reducerer statens tilskud til nul kr., indledes der forhandlinger mellem Grønland og Danmark om de fremtidige økonomiske relationer mellem staten og selvstyret.

Selvstyreordningen indebærer en samlet regulering af de udenrigspolitiske forhold for Grønland. Fuldmagtsordningen, hvorefter Naalakkersuisut med fremmede stater og internationale organisationer på rigets vegne kan forhandle og indgå folkeretlige aftaler, som alene vedrører Grønland og fuldt ud angår overtagne sagsområder, er således inkorporeret i selvstyreloven. Endvidere er gældende aftaler mellem regeringen og Naalakkersuisut og praksis vedrørende inddragelse af de grønlandske myndigheder i udenrigspolitiske spørgsmål nu en del af loven.

Det grønlandske sprog er i henhold til selvstyreloven det officielle sprog i Grønland. Dansk kan dog stadig anvendes i offentlige anliggender.

Statsadministrationen

Den grønlandske selvstyreordning hører under Statsministeriets ressort. De enkelte danske ministerier varetager sager vedrørende Grønland på områder,

der svarer til deres danske ressortområde, herunder sager på områder, som er overtaget af selvstyret, fx vedrørende internationale forpligtelser.

Se mere om samarbejdet mellem de danske myndigheder og selvstyret på denne hjemmeside: www.stm.dk

Rigsombudsmanden i Grønland

Rigsombudsmanden i Grønland er en institution under Statsministeriet, der fungerer som bindeled imellem rigsmyndighederne og selvstyret.

Forelæggelser af rigslovgivning for Grønlands Selvstyre sker via rigsombuddet eller med samtidig kopiorientering af rigsombuddet. Rigsombuddet yder efter anmodning bistand med oversættelse af rigsmyndighedernes retsforskrifter.

Rigsombudsmanden i Grønland er rigsmyndighedernes øverste repræsentant i Grønland.

Rigsombudsmanden i Grønlands opgaver er bl.a.

- at fungere som bindeled mellem regeringen og Naalakkersuisut.
- at følge Inatsisartuts samlinger, og holde de danske myndigheder orienteret om udviklingen og forholdene i Grønland.
- at forestå afholdelse af valg til Folketinget samt folkeafstemninger, der er besluttet af Folketinget.
- at udstede transittilladelser til forsvarsområdet i Pituffik til danske statsborgere med bopæl i Grønland. Rigsombudsmanden i Grønland medvirker desuden ved planlægning og afvikling af officielle besøg.
- at administrere som overøvrighed væsentlige dele af den familieretlige lovgivning i Grønland. Det drejer sig først og fremmest om adoptionslovgivningen, ægteskabslovgivningen, dele af myndighedsloven og dele af navnelovgivningen.
- at behandle ansøgninger om bevilling af fri proces til retssager, som skal versere ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

Se mere om disse og rigsombudsmandens øvrige opgaver på adressen: www.rigsombudsmanden.gl

3. Udenrigsforhold

Udenrigs- og Sikkerhedspolitik

Den danske regering har fortsat kompetencen vedrørende udenrigs- og sikkerhedspolitik. I henhold til selvstyreloven har Naalakkersuisut bemyndigelse til at forhandle og indgå aftaler med andre stater og internationale organisationer, så længe det omhandler forhold som alene vedrører Grønland inden for områder som er fuldstændigt hjemtagne. Disse forhold varetages af Udenrigsdirektoratet i nært samarbejde med det danske Udenrigsministerium.

Territorium og havret

Grønlands søterritorium er 3 sømil. Derudover har Grønland en 200 sømil eksklusiv økonomisk zone, der giver eksklusive rettigheder til bl.a. fiskeri- og råstofressourcer. Hvor denne zone kolliderer med andre landes tilsvarende zoner er der indgået afgrænsningsaftaler på grundlag af midtlinjeprincippet. Det gælder i forholdet til Norge ved Jan Mayen og Svalbard og i forhold til Island og Canada. I forhold til Canada tilbagesår endnu en revision af afgrænsningsaftalen af 1974 vedr. kontinentalsoklen mellem Grønland og Canada samt en aftale om Tartupaluk/Hans Ø, som såvel Canada som rigsfællesskabet gør krav på.

Danmark/Grønland ratificerede i 2004 FN's Havretskonvention af 1982. En stat har uden videre adkomst til kontinentalsoklen inden for 200 sømil fra sin kyst. Krav uden for 200 sømil fra kysten skal imidlertid understøttes af særlig dokumentation og indgives gennem FN's generalsekretær senest ti år efter ratifikationen, i henhold til den procedure, der er fastlagt i havretskonventionen.

Selvstyret har på den baggrund deltaget i et samarbejde med rigsmyndighederne og Færøerne for at dokumentere krav på en udvidet kontinentalsokkel udover 200 sømil i henhold til havretskonventionens artikel 76, for Grønlands vedkommende vedr. området nord for Grønland, nordøst for Grønland og syd for Grønland, med henblik på indgivelse af submissionen til behandling ved FN's kontinentalsokkelkommission.

Det første delkrav – vedrørende området ud for Sydgrønland – blev indgivet i juni 2012, og det følgende vedrørende området nordøst for Grønland i november 2013. Dokumentation for det tredje og sidste delkrav, vedr. området nord for Grønland, blev forelagt i december 2014. Rigsfællesskabet har således nu fremsat krav over for FN's kontinentalsokkelkommission vedrørende samtlige tre grønlandske områder. I tilfælde af overlap mellem Grønlands og nabostaternes krav på udvidet kontinentalsokkel, skal sådanne spørgsmål løses gennem bilateral forhandling.

Se om FN's havretskonvention og kontinentalsokkelkommissionen på adressen: www.un.org samt på www.a76.dk

Forsvar og sikkerhed

Den aftalemæssige ramme om den amerikanske militære tilstedeværelse i Grønland er Forsvarsaftalen af 27. april 1951 med senere tillægsaftaler, der gav USA ret til at oprette baseområder.

Den seneste modernisering af forsvarsaftalen fandt sted ved Igaliku-aftalerne i 2004, der også omfatter et teknisk-økonomisk samarbejde den såkaldte Joint Komité aftale og en miljøaftale. Der er i 2015 indledt forhandlinger med USA om kontraktforholdene på Pituffik med henblik på, at basen kan blive til størst mulig gavn for Grønland. P.t. foregår der et større samarbejde mellem selvstyret og forsvarsministeriet omkring forswarets kommende opgaveløsning i Arktis, som forventes afsluttet i løbet af 2016.

Konsulater og repræsentationer i Grønland og i udlandet

Følgende lande har honorære konsulater eller generalkonsulater i Grønland: Belgien, Canada, Frankrig, Finland, Holland, Island, Luxembourg, Norge, Storbritannien, Sverige og Tyskland, alle med sæde i Nuuk.

Island i Tasiilaq samt Letland i Qaqortoq. Island har generalkonsulat i Nuuk. Italien nedlagde konsulat i Ilulissat 2012, men har konsulær korrespondent.

I henhold til Lov om Grønlands Selvstyre har Grønland mulighed for at udstationere repræsentanter ved de danske ambassader i udlandet. Naalakkersuisut har derfor haft en repræsentation i Bruxelles siden 1992 og siden foråret 2014 en repræsentation i Washington.

Grønlands Repræsentation i København

Grønlands repræsentation i København sorterer under Formandens Departement. Repræsentationen har til huse i Kongelig Grønlandske Handels tidligere pakhus på Nordatlantens Brygge i Strandgade sammen med Færøernes repræsentation og Islands ambassade.

Repræsentationens opgave er at repræsentere Grønlands Selvstyre over for danske og udenlandske myndigheder og at servicere Naalakkersuisut, Inatsisartut, centraladministrationen i Nuuk, selvstyrets virksomheder og kommunerne i relation til særligt danske, men også udenlandske kontakter og samarbejdspartnere.

Grønlands Repræsentation i Bruxelles

Grønlands repræsentation i Bruxelles sorterer under Udenrigsdirektoratet, som refererer til Naalakkersuisoq for Finanser, Råstof og Udenrigsanliggender.

Repræsentationen deler adresse med Færøernes repræsentation, Danmarks EU-repræsentation og Danmarks ambassade i Belgien og består af to udsendte, én lokalansat sekretær og en praktikant.

Det er repræsentationens overordnede opgave at varetage Grønlands interesser i EU. Grønland er tilknyttet OLT-associeringen (Oversøiske Lande og Territorier) der udspringer af den forfatningsmæssige tilknytning, som Grønland har til Danmark og EU.

Grønland har også en række aftaler som regelmæssigt skal evalueres og forhandles med EU, såsom Partnerskabsaftalen med fokus på uddannelsesområdet og Fiskeripartnerskabsaftalen.

Grønlands Repræsentation i Washington D.C.

Grønlands repræsentation i Washington D.C. sorterer under Udenrigsdirektoratet, som refererer til Naalakkersuisoq for Finanser, Råstof og Udenrigsanliggender.

Repræsentationen deler adresse med Danmarks ambassade i USA og består pt. af én udsendte. Det er planen at bygge repræsentationen op efter samme model, som er tilfældet for repræsentationen i Bruxelles.

Den arktiske dagsorden i USA gennemgår en stigende interesse og betydning, og det er i Grønlands interesse at være repræsenteret i det nordamerikanske kontinent med henblik på, at udbrede og varetage de grønlandske synspunkter og interesser. USA overtog formandskabet i Arktisk Råd i april 2015 for de næste to år, og det er derfor oplagt at kunne varetage de grønlandske interesser overfor USA i takt med, at USA i stigende grad opjusterer sine aktiviteter i Arktis. Ikke kun på det politiske, men også kommercielle, økonomiske, kulturelle og forskningsmæssige sektorer er det fortsat vigtigt at opdyrke og gøre Grønland, og de muligheder der eksisterer, synlige overfor det amerikanske marked.

Links

Se mere om Grønlands Selvstyre, Naalakkersuisut og Grønlands repræsentationer på hjemmesiderne: www.naalakkersuisut.gl og www.inatsisartut.gl

Arktisk Råd

Arktisk Råd har følgende medlemmer: USA, Canada, Rusland, Finland, Sverige, Norge, Island og Danmark/Grønland/Færøerne. Seks arktiske oprindelige folks organisationer deltager i rådets arbejde: Aleut International Association (AIA), Arctic Athabaskan Council (AAC), Gwich'in Council International (GCI), Inuit Circumpolar Council (ICC), Raipon og the Saami Council.

Rådets videnskabelige arbejde er organiseret i seks arbejdsgrupper, hvoraf Grønland aktivt deltager i og bidrager til hovedparten. USA har formandskabet for Arktisk Råd i årene 2015-2017. Under det amerikanske formandskab er der desuden tre task forces og en overordnet ekspertgruppe.

Se mere om Arktisk Råd på denne hjemmeside: www.arctic-council.org

Det nordiske samarbejde

Det officielle nordiske samarbejde er fastagt i Helsingforsaftalen fra 1962. Den er ændret ved flere lejligheder senest i 1996. Grønland blev indskrevet i Helsingforsaftalen med virkning fra 1. januar 1984 på linje med Færøerne og Åland. Helsingforsaftalen er en samarbejdsaftale mellem Danmark, Finland,

Island, Norge og Sverige. Helsingforsaftalen indeholder reglerne for Nordisk Råds og Nordisk Ministerråds arbejde

Nordisk Råd

Grønland har to medlemmer i Nordisk Råd, som er parlamentariskernes samarbejdsorgan. Medlemmerne vælges af Inatsisartut. Rådet sender vedtagne anbefalinger (rekommendationer) til Nordisk Ministerråd eller til de fem nordiske lande eller Færøerne, Grønland og Åland

Nordisk ministerråd

Nordisk Ministerråd er regeringernes fælles samarbejdsorgan. Ministerrådet er ikke et overstatsligt organ og arbejder ud fra princippet om konsensus (enighed). Grønland har ret til at stille forslag og deltage i alle forhandlinger. Grønland har ikke stemmeret i Ministerrådet, men kan tilslutte sig Ministerrådets beslutninger. Grønlands deltagelse i Nordisk Ministerråd er ikke en del af Kongeriget udenrigspolitik, men deltagelse sker på Selvstyret eget ansvar.

Ministerrådet har forskellige sammensætninger, afhængig af hvilke spørgsmål om samarbejde, der behandles. Der er 10 fagministerråd og et generelt ministerråd, bestående af samarbejdsministrene.

Statsministrene har det overordnede ansvar for det nordiske samarbejde, mens koordineringen af samarbejdet i Nordisk Ministerråd varetages af samarbejdsministrene. Hvert land og Grønland, Færøerne og Åland udpeger en samarbejdsminister. Fra Grønland deltager vides først 15. december 2014.

Grænsehindringsrådet

Grænsehindringsråd under Nordisk ministerråd. Grønland deltager i Grænsehindrings-rådet arbejde og repræsentanten udpeges af Udenrigsdirektoratet.

Grænsehindringsrådet behandler henvendelser fra borgere og virksomheder i Norden, som mener sig udsat for grænsehindre f.eks. i forbindelse med bosætning, arbejde eller handel med et andet nordisk land. Afskaffelse af grænsehindre skal styrke det nordiske samarbejde. Pr. oktober 2015 er en kontaktpunkt for Hallo Norden etableret hos NAPA i Nuuk. Hallo Norden indsamler og videregiver information om forhold vedr. samhandel, bosætning, rejser mv. i de nordiske lande. Spørgsmål til Hallo Norden kan stilles via www.hallonorden.org eller telefonisk.

Se mere om Det Nordiske samarbejde og Nordisk ministerråd på denne hjemmeside: www.norden.org

Vestnordisk Råd

Det vestnordiske parlamentariske samarbejde foregår i Vestnordisk Råd. Hvert parlament i Island, Færøerne og Grønland udpeger 6 medlemmer til Vestnordisk Råd. Rådet har eget sekretariat, som er tilknyttet Islands Alting. Det praktiske samarbejde varetages fra grønlandsk side af Bureau for Inatsisartut.

Se mere om Vestnordisk Råd på denne hjemmeside: www.vestnordisk.is

Nordens Institut i Grønland (NAPA)

NAPA er en institution under Nordisk Ministerråd, der har følgende tre hovedopgaver:

- at udbygge de kulturelle kontakter til det øvrige Norden,
- at informere i Norden om grønlandske forhold og omvendt, og
- at støtte og stimulere det grønlandske kulturliv med særlig vægt på børne- og ungeområdet.

Se mere om NAPA på denne hjemmeside: www.napa.gl

Det europæiske samarbejde

Grønlands primære relationer til EU består af følgende aftaler:

- En protokol til traktaten om Grønlands udmeldelse af EU ("Grønlandsaftalen")
- En fiskeriaftale mellem Grønland og EU
- En associeringsordning for de Oversøiske Lande og Territorier (OLT-aftalen)
- En rådsbeslutning om partnerskab med fokus på uddannelse (2014-2020)
- En politisk fællesdeklaration (2015)
- En rådsbeslutning om deltagelse i EUs Kimberleyproces, om eksport af rådiamanter
- En rådsbeslutning om veterinær kontrol
- Et Letter of Intent – hensigtserklæring - på råstofområdet

OLT-associeringen

OLT associeringsaftalen, også populært kaldet "OLT-aftalen" er en aftale mellem EU og ø-samfund med forfatningsmæssig tilknytning til fire EU medlemslande; Storbritannien, Holland, Frankrig og Danmark. Den Europæiske Udviklingsfond finansierer OLT programmer, som administreres af EU Kommissionens generaldirektorat for udvikling og internationalt samarbejde, hvorfor der er et tæt samarbejde mellem Kommissionen og OLT'erne.

Grønland modtager ikke direkte udviklingsbistand fra den europæiske udviklingsfond, men kan modtage midler gennem den såkaldte tematiske pulje, som finansierer mindre tiltag indenfor et specifikt emne. OLT-aftalen indeholder en række konkrete fordele for Grønland såsom toldfri adgang til EU's marked på fiskeriprodukter, mulighed for re-eksport af rejer og hellefisk fra tredjelande, mulighed for netværk i form af seminarer, workshops og konferencer, adgang til hjælp i tilfælde af naturkatastrofer og adgang til EU's horisontale programmer.

I medfør af OLT-aftalen har European Investment Bank (EIB) € 100.000.000 til rådighed til OLT'erne i perioden 2014-2020. Det betyder, at Grønland kan søge om lån fra EIB, til støtte af Grønlands økonomiske og industrielle udvikling. EIB støtter projekter, der udvikler infrastruktur, energiforsyning eller miljømæssige standarder, hvilket kan være i form af f.eks. risikovillig kapital. Midlerne er primært rettet mod den private sektor.

Grønland har ydermere adgang til EU's investeringsplan, der skal mobilisere € 315 milliarder til investeringer i EU i perioden 2015-2017. Forordningen for investeringsplanen fastlægger således at Unionen skal give garanti til EIB for finansierings- eller investeringsprojekter udført bl.a. imellem et medlemsland og et oversøisk land eller territorium (OLT). Dette vil sige at OLT lande også kan gøre brug af den nye vækstpakke.

Grønland er en del af bestyrelsen for Association af Oversøiske Lande og Territorier (OCTA) og var i 2012 formand for OLT Associeringen.

Se mere om OLT på denne hjemmeside: www.octassociation.org

Partnerskabsaftalen

Partnerskabsaftalen mellem Grønland og Danmark på den ene side og EU på den anden side, skal støtte en bæredygtig udvikling af Grønland.

Naalakkersuisut har prioriteret uddannelsesområdet som indsatsområde for perioden 2014-2020, men aftalen lægger op til, at andre områder (for eksempel råstoffer, miljø og turisme) vil kunne støttes, forudsat der er et gensidigt ønske herom. Implementeringen af aftalen sker i medfør af et programmeringsdokument, som opstiller overordnede og konkrete mål og indikatorer for udviklingen mod de konkrete mål.

Internationale aftaler

Ud over fiskeripartnerskabsaftalen med EU (se afsnit Det europæiske samarbejde) har Grønland bilaterale aftaler om fiskeri med Norge, Rusland, Færøerne og Island.

Fiskeripartnerskabsaftalen

Fiskeripartnerskabsaftalen og tilhørende protokol tilsiger Landskassen en finansiel modydelse for fiskerirettigheder. Det overordnede formål med fiskeripartnerskabsaftalen er at sikre et fiskerisamarbejde mellem Grønland og EU. Grønland stiller kvoter til rådighed for EU, som betaler en finansiel modydelse samt en støtteordning til fiskerisektoren. Aftalegrundlaget består af en overordnet rammeaftale samt en 3 årig protokol. Den tilhørende protokol regulerer bl.a. de årlige kvotetildelinger og sektorpolitikken. En ny 5 årig protokol træder i kraft per 1. januar 2016.

Northern Periphery and Arctic Programme

Northern Periphery and Arctic Programme (NPA) – tidligere Northern Periphery Programme (NPP) - er et EU program under den europæiske regionale udviklingsfond, og har til formål at udvikle erhvervsmuligheder i de perifere egne. Grønland har deltaget i programmet siden 2002. Foruden

Grønland tæller de deltagende lande Island, Færøerne, Skotland, Irland, Nordirland, Finland, Sverige og Norge.

Som et led i EU's Arktiske Politik, har programmet fået større fokus på Arktis, hvilket også danner baggrund for programmets nye titel, "Northern Periphery and Arctic programme". Under sit nye navn, startede programmet sin tredje programperiode i 2014, og vil løbe frem til 2020. I alt vil NPA 2014-2020 allokere ca. 56 mio. euro til projekter med et maksimal samlet projektbudget på 2 millioner euro.

Se mere om Northern Periphery and Arctic Programme på denne hjemmeside: www.interreg-npa.eu

Det globale samarbejde, FN

Grønland deltager løbende i arbejdet i en række FN-organer, herunder i arbejdet med Menneskerettighedsrådet (HRC) og Ekspertgruppen for Oprindelige Folks Rettigheder (EMRIP).

Endelig deltager Grønland i Permanent Forum for Oprindelige Folks Anliggender (UNPFII), der på bl.a. grønlandsk og dansk initiativ blev oprettet i 2002 som et rådgivende organ under FN's Økonomiske og Sociale Råd (ECOSOC).

Se mere om Menneskerettighedsrådet og Ekspertgruppen for Oprindelige Folks Rettigheder på denne hjemmeside: www.ohchr.org. Om FN og Permanent Forum for Oprindelige Folks Anliggender på denne hjemmeside: www.un.org

Internationalt klima

Grønland deltager i FN's Klimakonvention (UNFCCC), og deltager årligt forhandlingssessioner og i de årlige partskonferencer (COP), hvor de internationale forhandlinger foregår, for at varetage Grønlands interesser.

Se mere om FN's Klimakonvention på denne hjemmeside: www.unfccc.int

Det globale samarbejde, WTO

Landsstyret besluttede 28. november 1994, at Grønland skulle følge Rigsfællesskabets optagelse i Verdenshandelsorganisationen (WTO) ved dennes oprettelse i 1995. Formålet hermed er at skabe de bedste rammebetingelser for Grønlands eksport, i kraft af den tryghed det giver handelspartnere at de internationale regler for handel overholdes. Landsstyret besluttede 9. december 2005 at lovgivningen skal bringes i overensstemmelse med WTO's regler. Naalakkersuisut afventer p.t. en afslutning af Doha runden, før end man vil begynde at notificere til WTO.

Se nærmere om WTO på denne hjemmeside: www.wto.org

Udenrigshandelspolitik

Udenrigspolitikens vigtigste rolle er at sikre, at andre landes interesse for Grønland og Arktis, omsættes til økonomiske muligheder. Fiskeriet forbliver

vores største og vigtigste erhverv, hvor en vigtig del af værdiskabelsen, og langt hovedparten af eksporten, finder sted. Handelsfremme er derfor en vigtig komponent i sikringen af, at landet bliver mere økonomisk selvåren. Selvstyret arbejder derfor aktivt for at udbygge vores relationer til vores nærmeste samhandelspartnere, samt sikre bedre rammebetingelser for handelssamarbejde med andre lande.

Øvrige bilaterale aftaler

Grønland har bilaterale aftaler med Island, Canada (herunder regionale aftaler med Northwest Territories, Québec og Nunavut) og Sydkorea.

Formålet med aftalerne er primært at opnå samarbejde om uddannelse, erhvervsfremme, ressourcebrug og bæredygtig udvikling.

Links

Se mere om Udenrigsdirektoratet, Udenrigspolitisk Redegørelse, Repræsentationer i udlandet, Fiskeriaftalen, Partnerskabsaftalen, OLT-aftalen, samarbejde med Canada, Forsvar og sikkerhed på denne hjemmeside: www.naalakkersuisut.gl. Her findes også en oversigt over internationale aftaler, som Grønland har tilsluttet sig.

4. Kommunerne

Kommunerne

Pr. 1. januar 2009 trådte en ny kommuneinddeling i kraft. Grønlands tidligere 18 kommuner blev samlet i fire kommuner:

- Kommuneqarfik Sermersooq omfatter de oprindelige kommuner Ivittuut, Paamiut, Nuuk, Ittoqqortoormiut og Tasiilaq.
- Qaasuitsup Kommunua omfatter de oprindelige kommuner Kangaatsiaq, Aasiaat, Qasigiannnguit, Ilulissat, Qeqertarsuaq, Uummannaq, Upernavik og Qaanaaq.
- Qeqqata Kommunua omfatter de oprindelige kommuner Maniitsoq og Sisimiut.
- Kommune Kujalleq omfatter de oprindelige kommuner Nanortalik, Narsaq og Qaqortoq.

KANUKOKA er en koordinerende fællesorganisation for de grønlandske kommuner. KANUKOKA er en forkortelse for "Kalaallit Nunaanni Kommunit Kattuffiat", "De Grønlandske Kommuners Landsforening".

Landsforeningen blev stiftet den 24. juli 1972 som et forsøg på at styrke det kommunale selvstyre og påvirke opgavefordelingen mellem stat og kommuner. En udvikling i retning af, at flere og flere opgaver blev flyttet fra centrale myndigheder til lokalt plan, synliggjorde et øget behov for en fælleskommunal forening.

Foreningen varetager kommunernes fælles og almindelige interesser, og har endvidere til formål at fremme samvirket mellem kommunerne, samt at bistå kommunerne i deres virksomhed. Strukturreformen i den offentlige sektor, som indebar kommunesammenlægningen i 2009, havde da også til formål at flytte endnu flere borgerrelaterede opgaveområder i Grønlands Selvstyre til kommunerne.

Pr. 1. januar 2016 består foreningens medlemskommuner af Kommune Kujalleq, Qeqqata Kommunua og Qaasuitsup Kommunua. Fra og med denne dato har Kommuneqarfik Sermersooq meldt sin udmeldelse af foreningen på grund af uenighed omkring kommunernes økonomiske udligningspolitik.

Overzicht 4.1 Grønland fordelt på fire kommuner

Illustration: KANUKOKA (www.kanukoka.gl)

5. Valg til Inatsisartut

Valg til Inatsisartut

Siden indførelsen af Hjemmestyre i 1979 er der afholdt tolv valg, senest den 28. november 2014.

Overzicht 5.1 Valg til Inatsisartut

Valgdato	Stemmer i alt	Inuit					Enkelt-		Kattusse-					Stemme- procent
		Atassut	Demo- kraatit	Ataqa- tigiit	Partii Inuit	Partii Naleraq	kandi- dater	Akulliit Partiiat	Arnat Partiiat	Issittup Partiia	qatigiit Partiiat	Sorlaat Partiiat		
<i>Procent</i>														
4. april 1979	19.951	41,7	.	4,4	.	.	46,1	2,1	.	.	.	.	.	69,6
12. april 1983	25.204	46,6	.	10,6	.	.	42,3	0,5	.	.	.	.	.	75,1
6. juni 1984	23.088	43,8	.	12,1	.	.	44,1	.	.	.	.	.	.	66,8
26. maj 1987	25.764	40,1	.	15,3	.	.	39,8	.	.	.	4,4	0,4	.	69,6
5. marts 1991	25.915	30,1	.	19,4	.	.	37,3	.	9,5	.	2,8	0,9	.	67,1
4. marts 1995	26.134	30,1	.	20,3	.	.	38,4	.	6,1	.	0,4	4,7	.	69,6
16. febr. 1999	28.490	25,2	.	22,1	.	.	35,2	5,3	.	.	.	12,3	.	76,0
3. dec. 2002	28.616	20,2	15,9	25,3	.	.	28,5	1,3	.	2,4	.	5,3	.	74,6
15. nov. 2005	29.136	19,1	22,8	22,6	.	.	30,7	0,7	.	.	.	4,1	.	74,9
2. juni 2009	28.510	10,9	12,7	43,7	.	.	26,5	0,2	.	.	.	3,8	1,3	71,3
12. marts 2013	29.873	8,1	6,2	34,4	6,4	.	42,8	-	.	.	.	1,1	.	74,2
28. nov. 2014	29.489	6,5	11,8	33,2	1,6	11,6	34,3	0,1	.	.	.	.	.	72,9

Kilde: Valgnævnet, Grønlands Selvstyre

Oversigt 5.2. Fordeling af mandater ved valg til Inatsisartut

	1979	1983	1984	1987	1991	1995	1999	2002	2005	2009	2013	2014
Mandater i alt	21	26	25	27	27	31	31	31	31	31	31	31
Mænd	21	26	25	27	23	26	22	20	20	19	20	17
Kvinder	...	...	...	...	4	5	9	11	11	12	11	14
Atassut	8	12	11	11	8	10	8	7	6	3	2	2
Mænd	8	12	11	11	2	10	5	4	4	3	2	2
Kvinder	...	...	...	...	2	...	3	3	2	...	-	-
Demokraterne	...	...	...	...	...	...	...	5	7	4	2	4
Mænd	...	...	...	...	...	...	...	3	4	3	2	2
Kvinder	...	...	...	...	...	...	...	2	3	1	-	2
Inuit Ataqatigiit	...	2	3	4	5	6	7	8	7	14	11	11
Mænd	...	2	3	4	4	5	3	4	3	6	4	3
Kvinder	...	...	...	...	1	1	4	4	4	8	7	8
Partii Inuit	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	2	-
Mænd	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	-
Kvinder	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	-
Partii Naleraq	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	3
Mænd	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	3
Kvinder	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	-
Siumut	13	12	11	11	11	12	11	10	10	9	14	11
Mænd	13	12	11	11	10	8	10	8	8	6	14	7
Kvinder	...	...	...	...	1	4	1	2	2	3	3	4
Enkeltkandidater	...	...	...	...	...	1	1	...	...	...	-	-
Mænd	...	...	...	...	...	1	1	...	...	...	-	-
Kvinder	...	...	...	...	...	-	-	...	...	...	-	-
Kattusseqatigiit Partiat	...	...	...	...	...	...	4	1	1	1	-	...
Mænd	...	...	...	...	...	...	3	1	1	1	-	...
Kvinder	...	...	...	...	...	...	1	...	...	...	-	...
Issittup Partia	...	...	...	1	1	...	...	...	...	...	...	...
Mænd	...	...	...	1	1	...	...	...	...	...	...	...
Kvinder	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Akulliit Partiat	...	...	...	...	2	2	...	...	...	...	...	...
Mænd	...	...	...	...	2	2	...	...	...	...	...	...
Kvinder	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Kilde: Valgnævnet, Grønlands Selvstyre

Oversigt 5.3. Afgivne stemmer ved valg til Inatsisartut

	Atassut	Demo- kraatit	Inuit Ataqatigiit	Partii Inuit	Partii Naleraq	Siumut	Enkelt- kandi- dater	Blanke og ugyldige stemmer	Stemmer i alt (2)	Vælgere i alt	Stemme- procent
Afgivne stemmer											
28. nov. 2014	1.919	3.469	9.783	477	3.423	10.108	22	288	29.489	40.424	72,9
Nanortalik	60	27	315	11	69	470	-	5	957	1.336	71,6
Qaqortoq	93	127	502	25	67	968	2	20	1.804	2.490	72,4
Narsaq	58	53	430	12	57	385	-	11	1.006	1.337	75,2
Kujalleq i alt	211	207	1.247	48	193	1.823	2	36	3.767	5.163	73,0
Paamiut	37	55	228	14	62	495	-	17	908	1.167	77,8
Nuuk	306	2.069	3.961	105	699	2.019	15	95	9.269	12.597	73,6
Tasiilaq	300	101	234	8	120	490	-	11	1.264	1.932	65,4
Illoqqortoormiut	23	1	71	0	34	69	1	6	205	283	72,4
Sermersooq i alt	666	2.226	4.494	127	915	3.073	16	129	11.646	15.979	72,9
Maniitsoq	250	62	354	15	231	699	-	14	1.625	2.344	69,3
Sisimiut	147	335	994	58	671	1.003	1	35	3.244	4.484	72,3
Qeqqata i alt	397	397	1.348	73	902	1.702	1	49	4.869	6.828	71,3
Kangaatsiaq	44	21	161	11	107	291	-	4	639	820	77,9
Aasiaat	123	150	889	52	192	349	2	45	1.802	2.478	72,7
Qasigiannuit	25	28	188	11	74	325	-	5	656	866	75,8
Ilulissat	121	293	721	52	504	842	-	9	2.542	3.499	72,6
Qeqertarsuaq	17	49	173	50	66	142	-	2	499	708	70,5
Ummannaq	70	49	231	17	150	694	-	4	1.215	1.607	75,6
Upernavik	162	38	268	24	256	663	1	3	1.415	1.935	73,1
Qaanaaq	83	11	63	12	64	204	-	2	439	541	81,1
Qaasuitsoq i alt	645	639	2.694	229	1.413	3.510	3	74	9.207	12.454	73,9
<i>Tidligere valg til Landstinget/Inatsisartut</i>											
12. marts 2013	2.454	1.870	10.374	1.930	-	12.910	9	263	30.136	40.613	74,2
2. juni 2009 (1)	3.094	3.620	12.457	-	-	7.567	70	235	28.510	39.990	71,3
15. nov. 2005	5.528	6.595	6.516	-	-	8.861	216	254	29.139	38.924	74,9
<i>Frem- eller tilbagegang ift. tidligere valg til Landstinget/Inatsisartut</i>											
28. nov. 2014	-535	1.599	-591	-1.453	-	-2.802	13	25	-647	-189	-1,3
12. marts 2013	-640	-1.750	-2.083	-	-	5.343	-61	28	1.626	623	2,9
2. juni 2009	-2.434	-2.975	5.941	-	-	-1.294	-146	-19	-629	1.066	-3,6

Note 1) Sorlaa Partiat er ikke med på oversigten. Partiet fik 383 stemmer til valget i 2009

Note 2) Kattusseqatigiit Partiat er ikke med på oversigten. Partiet fik 326 stemmer til valget i 2013 og 1.084 stemmer til valget i 2009 og 1.169 stemmer til valget i 2005

Kilde: Valgnævnet, Grønlands Selvstyre

6. Kommunalbestyrelser

Kommunalbestyrelser

Der blev afholdt valg til overgangsudvalg for de nye storkommuner den 8. april 2008. Seneste valg til de fire kommunalbestyrelser blev afholdt den 2. april 2013.

Oversigt 6.1. Afgivne stemmer ved valg til overgangsvalg den 2. april 2013

Kommune	Atassut	Demokraatit	Inuit Ataqatigiit	Kattuseqatigiit Partiiat	Partii Inuit	Siumut	Enkeltkandidater	Ugyldige og blanke stemmer	Afgivne stemmer	Stemmeberettigede	Stemme-procent
I alt	3.069	1.521	7.006	268	309	11.336	39	371	23.780	40.909	
Qaasuitsup	1.053	180	1.752	250	157	4.332	22	154	7.830	12.609	62,1
Qeqqata	916	218	674	11	28	2.144	-	47	4.038	7.006	57,6
Sermersooq	711	930	3.535	7	124	3.007	17	111	8.432	16.013	52,7
Kujalleq	389	193	1.045	-	-	1.853	-	59	3.480	5.281	66,9

Kilde: KANUKOKA

Oversigt 6.2. Afgivne stemmer ved valg til kommunalbestyrelserne i 2008 og 2013

	Valget 2013			Valget 2008		
	Stemmer	Pct.	Valgte	Stemmer	Pct.	Valgte
Landsplan i alt	23.834	58,3	70	24.262	61,9	72
Atassut	3.069	12,9	9	3.769	15,4	10
Demokraatit	1.521	6,4	2	3.285	13,4	8
Inuit Ataqatigiit	7.006	29,4	20	6.590	26,8	21
Kattuseqatigiit Partiiat	268	1,1	0	1.137	4,6	2
Kandidatforbund Ivittuut	-	-	0	74	0,3	1
Partii Inuit	309	1,3	0	-	-	-
Siumut	11.336	47,6	38	9.245	37,7	30
Sorlaat Partiiat	-	-	-	128	0,5	-
Enkeltkandidat nr. 1	39	0,1	1	34	0,1	-
<i>Nøgletal på landsplan</i>						
	Stemmeberettigede	Gyldige stemmer	Blanke stemmer	Ugyldige stemmer	Afgivne stemmer	Stemme-procent
Valget 2013	40.909	23.548	175	111	23.834	58,3
Valget 2008	39.644	24.262	174	110	24.546	61,9

Bemærkning: Ved valget i 2008 havde Grønland fået 4 storkommuner med 72 mandater i kommunalbestyrelserne. Ved valget i 2013 skulle der fordeles 70 mandater i de 4 kommunalbestyrelser.

Kilde: KANUKOKA

Oversigt 6.3. Mandater ved valg til kommunalbestyrelserne 2008 og 2013

	Atassut		Demokraatit		Inuit Ataqaa tigiit		Kandidat- forbund 1		Kandidat- forbund 2		Partii Inuit		Siumut		Enkelt- kandidat		I alt	
	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013
Qaasuitsup	4	3	1	-	5	5	2	-	-	-	-	-	9	13	-	-	21	21
Qeqqata	3	4	1	-	4	2	-	-	-	-	-	-	7	9	-	-	15	15
Sermersooq	2	1	5	2	7	8	-	-	1	-	-	-	6	7	-	1	21	19
Kujalleq	1	1	1	-	5	5	-	-	-	-	-	-	8	9	-	-	15	15
I alt	10	9	8	2	21	20	2	-	1	-	-	-	30	38	-	1	72	70
Borgmestre	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	4	4
Valgte kvinder	3	3	3	-	11	12	-	-	-	-	-	-	7	7	-	1	24	23
I pct. af valgte kvinder	30,0	33,3	37,5	-	52,4	60,0	-	-	-	-	-	-	23,3	18,4	-	100	33,3	32,9

Kilde: KANUKOKA

7. Valg til bygdebestyrelser

Valg til bygdebestyrelser

Der var valg til bygdebestyrelserne den 2. april 2013. I forbindelse med kommunalreformen blev en række bygdebestyrelser slået sammen.

8. Valg til Folketinget

Valg til Folketinget

Grønland vælger to medlemmer til Folketinget. Der har senest været valg til Folketinget den 18. juni 2015. Ved den lejlighed valgtes Aleqa Hammond (Siumut) og Aaja Chemnitz Larsen (IA).

Se mere om de valgte folketingsmedlemmer på denne hjemmeside:
www.folketinget.dk

Oversigt 8.1. Valg til Folketinget den 18. juni 2015

	Atassut	Inuit Ataqatigiit	Siumut	Demokraatit	Partii Naleraq	Blanke og andre ugyldige stemmer (1)	I alt afgivne stemmer	Antal vælgere	Stemme- procent (1)
Afgivne stemmer i alt	1.528	7.914	7.854	1.852	1.058	538	20.688	41.048	50,4
Qaasuitsup Kommunia	427	1.926	2.810	332	413	153	5.908	12.561	48,1
Qeqqata Kommunia	302	958	1.621	215	235	71	3.331	6.961	49,1
Kommuneqarfik Sermersooq	587	3.887	2.207	1.160	324	240	8.165	16.330	50,0
Kommune Kujalleq	212	1.143	1.216	145	86	74	2.802	5.196	55,4

Bemærkning: (1) Der er tale om foreløbige tal.

Kilde: Rigsombudsmanden i Grønland og www.valg.gl

Oversigt 8.2. Valg til Folketinget siden Hjemmestyrets indførelse

Valgdato	Akulliit Partiiat	Inuit Ataqaatigiit Atassut	Issittup Partiia	Partii Naleraq	Siumut	Demokrat erne	Udenfor Partierne	Stemmep rocent	Gyldige stemmer	Blanke og andre ugyldige stemmer	Afgivne stemmer	Stemmeb erettiget i alt
15. febr. 1977	.	47,7	.	.	52,3	.	.	70,0	17.605	384	17.989	25.691
23. okt. 1979	.	45,0	.	.	43,9	.	11,1	50,3	14.235	690	15.191	30.191
8. dec. 1981	.	48,9	.	.	37,7	.	13,4	61,0	18.878	925	19.803	32.466
10. april 1984	.	43,5	13,7	.	42,8	.	.	64,0	21.395	633	22.028	34.448
8. sept. 1987	.	41,3	12,5	2,9	43,3	.	.	44,9	16.046	934	16.980	37.800
10. maj 1988	.	38,7	17,3	3,9	40,1	.	.	57,9	20.999	1.169	22.168	38.301
12. dec. 1990	.	36,6	17,0	1,9	42,8	.	1,7	50,8	19.339	741	20.080	39.511
21. sept. 1994 (1)	7,4	34,7	-	-	-	.	57,8	58,7	21.595	765	22.360	38.113
11. marts 1998	0,4	36,0	21,6	-	36,4	.	5,6	63,4	23.286	891	24.177	38.155
20. nov. 2001	.	22,0	31,0	-	26,0	.	21,0	61,5	23.260	559	23.819	38.710
8. febr. 2005 (2)	.	16,4	25,0	.	33,6	21,3	3,6	59,6	23.108	417	23.525	39.447
13. nov. 2007	.	16,3	33,2	.	32,2	18,3	.	64,5	25.105	484	25.589	39.706
15. sept. 2011	.	7,6	42,6	.	37,2	12,6	-	57,5	22.498	1.048	23.546	40.937
18. juni 2015	.	7,4	38,3	.	5,1	38,0	9,0	50,4	20.206	482	20.688	41.048
Folketingsvalgte i 2015												
I alt	-	-	1	-	1	-	-					
<i>Heraf kvinder</i>	-	-	<i>1</i>	-	<i>1</i>	-	-					

Anm.: Andelen i pct. er beregnet på grundlag af gyldige stemmer frem til folketingsvalget den 20. november 2001. Fra og med 2005 er stemmeprocenten beregnet af de afgivne stemmer.

Noter: 1) Kandidatforbund mellem Siumut og IA.

2) Kandidaterne fra Kandidat, der efterfølgende har etableret sig som parti, opstillet ved valg til Folketinget udenfor partierne.

Kilde: Rigsombudsmanden i Grønland og www.valg.gl

9. Partier i Grønland

Partier i Grønland

Atassut

Atassut (www.atassut.gl) er en liberal politisk bevægelse. Partiet blev stiftet i 1978. Partiet mener, at målet er samhørighed med Danmark inden for rigsfællesskabets rammer.

Demokraterne

Demokraterne (www.demokraatit.gl) er et socialliberalt parti, der står i midten af grønlandsk politik. Partiet blev stiftet den 28. november 2002.

Inuit Ataatigiit (IA)

IA (www.ia.gl) er Grønlands venstreorienterede selvstændighedsparti. Partiet arbejder for øget samfundsmæssig lighed og en bæredygtig udvikling såvel menneskeligt, kulturelt, økonomisk og ressourcemæssigt. Inuit Ataatigiit har siden sin stiftelse arbejdet for Grønlands krav om anerkendelse som et selvstændigt land og folk.

Partii Naleraq

Partii Naleraq blev stiftet januar 2014 og vil arbejde for en liberalisering af fisker- og fangerhvervet. Partiets formand er Hans Enoksen.

Siumut

Partiet Siumut (www.siumut.gl) blev stiftet i 1977. Partiets politiske målsætning er at skabe et homogent, aktivt, økonomisk og kulturelt selv bærende og livskraftigt samfund baseret på egne ressourcer, hvis befolkning er sin ansvarlighed som et folk bevidst. Siumut har socialdemokratiske internationale samarbejdsaftaler, Siumut er del af organisationen Socialist International, såvel som SAMAK.

Signatur forklaring:

- ... Oplysninger foreligger ikke
- .. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- 0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
- * Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse

Naduk Kleemann
E-mail: nadk@stat.gl

2016 statistik årbog

Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Tlf.: +299 34 57 70 · Fax: +299 34 57 90
www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

